

Nederlandsch Boschbouw-Tijdschrift

Journal Forestier Neerlandais

Niederländische Forstliche Zeitschrift

Netherland Forestry Journal

Redactie: Dr. J. R. Beversluis - Wageningen

1e Jaargang

No. 12

Januari 1929

PERSOONLIJKE MEDEDEELING.

Als besluit van terzake gepleegd overleg tusschen het Bestuur van de Nederlandsche Boschbouw Vereeniging en ondergeteekende, zijn door genoemd Bestuur eenige heeren uitgenoodigd om als Commissie van Redactie de uitgave van het Nederlandsch Boschbouw Tijdschrift als zelfstandig exploitatie-object voort te zetten, te beginnen met de nieuwe jaargang 1929.

* * *

Deze aflevering is dus de laatste welke door mij alleen uitgegeven wordt.

Ik heb hiermede voldaan aan de zakelijke verplichting waarbij ik tegenover de abonné's op mij genomen had om — zooveel mogelijk maandelijks verschijnend — in den loop van een jaar 12 vel druks aan hen te doen toekomen. Zakelijk gaf ik zelfs meer dan het verplichte: er waren eenige malen afbeeldingen.

* * *

Van deze gelegenheid maak ik gaarne gebruik mijn groote erkentelijkheid en waardeering uit te spreken voor de belangelooze medewerking welke mij geschonken is door de heeren die de Referaten verschaften, J. R. BEVERSLUIS.

REDACTIONEELE MEDEDEELING.

Ter kennis van de lezers wordt gebracht dat op de „Rondvraag eenheidscijfers boschbedrijf”, opgenomen in aflevering 9, 1928, geen antwoorden zijn binnengekomen. Red.

BOSCHBRANDVERZEKERING

door A. te Wechel.

Brandverzekering in het algemeen.

Brand beteekent plotselinge, onverwachte schade, en het is te begrijpen, dat een ieder zich tegen dergelijke schaden tracht te vrijwaren.

Brand is een ramp en brengt dus in ieder geval verlies met zich mede. Er heeft vernietiging van kapitaalgoederen plaats, en het blijft dus, hoe men het ook bekijkt, een schade.

Een maatschappelijk verlies levert brand altijd op, en de

verzekering kan daarom nimmer iets anders bedoelen, dan dit verlies voor den enkeling zoo weinig mogelijk drukkend te doen zijn.

Verzekering kan nooit de schade, het verlies, ongedaan maken. Dit is bij alle beschouwingen over brandverzekering niet uit het oog te verliezen.

Dat wil dus zeggen, dat het verlies door brand ontstaan, altijd op de een of andere wijze betaald moet worden, en de brandverzekering bedoelt in wezen dan ook niets anders, dan deze betaling te vergemakkelijken.

Daarom komt verzekering ook slechts in aamerking voor hen, die op deze vergemakkelijking prijs stellen of zonder deze faciliteiten een eventueele brandschade niet te boven kunnen komen. Dat zijn over het algemeen zij, die kans loopen, dat door brand hun geheele vermogen of een zeer belangrijk gedeelte daarvan verloren zou gaan.

Die personen zullen dus van de genoemde faciliteiten profiteeren, maar dat kost geld.

Het staat vast, dat degenen, die zich verzekeren tegen brandschade, *gemiddeld* meer betalen, dan zij door brand schade zullen lijden.

Immers, kost de administratie van een verzekeringsvereniging geld, en wanneer een maatschappij deze functies overneemt, zal aan de aandeelhouders winst moeten worden uitgekeerd.

D.w.z. dat er door de verzekerden tezamen meer moet worden opgebracht, dan er schade te vergoeden zal zijn.

Dat brengt met zich mede, dat vermogende bezitters, voor wien een brand slechts kan beteekenen het verlies van een onderdeel van hun vermogen, liever de risico van dit verlies op zich zullen nemen, dan de zooeven bedoelde extra kosten dragen.

Zoo wordt het begrijpelijk, dat de Staat zijne gebouwen en andere bezittingen niet verzekert. Het is voordeliger af en toe een verlies te lijden, dan behalve dit verlies, ook nog een extra-bedrag te betalen.

De zaak zuiver stellende, kan men zeggen, dat *gemiddeld* de verzekerde zijn eigen brandschade evengoed betaalt als de niet verzekerde, maar dat doet in termijnen, dus op een gemakkelijke manier, en extra betaalt voor deze gemakkelijheid.

De niet verzekerde betaalt evenzeer zijn brandschade, maar niet meer dan dat, en mist daarvoor de soepele betalingswijze.

Het spreekt van zelf, dat de ééne voordeel kan hebben bij een verzekering, de andere nadeel, afhankelijk van het tijdstip, waarop de brand hem schade veroorzaakt, maar door de bank betaalt men meer, dan men gerestitueerd krijgt.

Over het algemeen is brandverzekering een *zaak* geworden. Hoewel er onderlinge verzekeringen, die geen winst wenschen te behalen, bestaan, worden toch de meeste verzekeringen afgesloten bij maatschappijen, die in de eerste plaats gericht

zijn op het behalen van winst, en die dus desbewust den verzekeraar meer laten betalen, dan zijn verlies zal kunnen bedragen.

Boschbrandverzekering.

Ook hier is de uitsluitende bedoeling gemakkelijke betaling van brandschade.

Dit is overigens minder noodzakelijk dan bij andere verzekeringen.

Kan het verbranden van een huis of een inventaris een noodtoestand te voorschijn roepen, doordat de bezitter tot meer of minder volledige armoede wordt gebracht, door boschbrand kan dit nimmer het geval zijn om twee redenen:

1^o. Degenen die al hun vermogen in bosschen belegd hebben, zullen bij een brand nooit meer dan een onderdeel van hun vermogen kunnen verliezen — nooit brandt het geheele bosch af, dit is te groot, als al het vermogen er in is vastgelegd. Bovendien zal dit vermogensverlies niet van directen invloed zijn op hun inkomen en welstand. Ik kom hierop nog nader terug.

2^o. De kleine boschbezitter heeft maar een deel van zijn vermogen (inkomstenbron) in het bosch belegd en kan daarom ook niet tot algeheele armoede vervallen door een boschbrand.

Dit is een groote tegenstelling b.v. met den landbouwer, die door verlies van have en goed broodeloos kan worden, vooral als zijn grondbezit gering is en hij op huurgronden werkt.

Endres gaat nog veel verder en laat een boschbrand in sommige gevallen voor den boschbezitter een voordeel zijn.

Hij zegt:

„Müssen die in einem Waldcomplex vorhandenen über-
„schüssigen zuwachsarmen Altholzbestände wegen Brand-
„beschädigung eingeschlagen werden, dann erhöht sich das
„Einkommen des Besitzers dauernd dadurch, dass er den
„Erlös als Reservekapital zu einem höheren Zinsfuss bei
„einer Bank u.s.w. anlegt als das Verzinsungsprozent der
„Bestände im Walde war“.

Dit is natuurlijk een enormiteit.

Als er Altholzbestände met onvoldoende aanwas zijn, behoeven ze niet eerst te verbranden, om de opbrengst daaruit naar de bank te brengen.

Consequent in deze richting door redeneerende zouden zich gevallen kunnen voordoen, dat men het geheele bosch, met of zonder voorafgaande brand, zou moeten verkoopen en het geld naar de bank brengen.

Hoe het zij, juist is, hetgeen Endres zegt, dat een boschbrand lang niet altijd dadelijk invloed uitoefent op het inkomen van den boschbezitter. Er blijft bij een brand in oudere bosschen altijd wel zooveel hout over, dat uit de opbrengst

daarvan de cultuurkosten voor het verbrande gedeelte betaald kunnen worden.

Slechts als er jong bosch afbrandt, voelt de bezitter van een duurzaam bedrijf dit dadelijk in de portemonnaie omdat uit de jaarlijksche opbrengsten extra-cultuurkosten betaald moeten worden.

Deze omstandigheden zijn oorzaak, dat de behoefte aan boschbrandverzekering nooit zoo erg groot is geweest, althans niet voor oudere bosschen. En verder, dat de *grootte* boschbezitters het liever op eigen-verzekering, d.w.z. op *niet-verzekering* laten aankomen.

Toch zijn er gevallen, dat verzekering, ook door grootte bezitters, noodig is. Endres wijst op hypothecaire leeningen, die slechts mogelijk zijn op een verzekerd object.

Daarnaast ware te wijzen op het ontvangen van subsidies, b.v. van staatswege, voor aankoop van bosch (Munt- en Wolfsberg), boschaanleg of boschverbetering. Ook aan zulke subsidies, vooral als zij later gerestitueerd moeten worden, zal de eisch van brandverzekering als regel verbonden worden.

Voor de kleine boschbezitters is verzekering, ook zonder plannen op hypotheek e.d. van zelf reeds aanbevelenswaardig. Immers is het *kleinbosch*bezit in heel veel gevallen op te vatten als een spaarpot, en wat is een harder gelag, dan dat een bijna volle spaarpot op het laatste oogenblik verloren gaat. Tegen een dergelijk verlies verzekert men zich natuurlijk. *In ons land behooren bijna alle boschbezitters tot deze categorie.*

De kans op brandschade.

Als men wil nagaan, in hoeverre brandverzekering gewenscht is, moet men althans eenig idee hebben nopens de kans op boschbrand.

Is die kans praktisch gelijk nul, dan is verzekering doelloos, is de kans zeer groot, dan wordt verzekering te kostbaar en daardoor onmogelijk.

Dat de kans niet gelijk nul is — *in Europa* — weten we. Dat de kans niet zeer groot is, weten we ook, anders zouden niet zoovele bosschen 100 jaar of ouder worden.

Of echter die kans zoodanig is, dat een boschbrandverzekering reden van bestaan heeft, weten we feitelijk niet, vooral niet omdat in bijna alle landen een betrouwbare statistiek hieromtrent ontbreekt.

Over het algemeen maakt men zich een uiterst overdreven voorstelling van boschbrandgevaar en dat komt door de *dagbladen*, die van boschbrand steeds een geweldige ophef maken. Dat komt omdat zulke branden een imponeerenden indruk maken. Veel vuur, groote hitte, enorm veel rook en praktisch gesproken, veelal machteloosheid van den mensch.

Met brandspuiten en krijgshaftige brandweermannen is niets te bereiken.

Bovendien hebben de courantenverslaggevers meestal geen notie van de oppervlakte en vertienvoudigen die in den regel maar, en tenslotte denkt men bij boschbranden in Europa steeds aan calamiteiten in Amerika, waar een behoorlijke boschindeeling en een behoorlijk boschbeheer veelal ontbreekt.¹⁾

Een betrouwbare boschbrandstatistiek kan slechts door deskundigen worden opgesteld, en het stemt tot verheugenis dat in ons land sedert enkele jaren de daarvoor noodige gegevens door deskundigen verzameld worden. (Zie tijdschrift Ned. Heide Mij).

Endres geeft enkele gegevens voor Duitsche bosschen.

Jaarlijks verbrand:

Pruissen, (1881/94 0.024 %
alle bosschen (1903/09 0.047 %

Pruissen, staatsbosschen	{	1868/93	0.022 %
		1894/1900	0.023 %
		1901/1910	0.023 %
		1911	0.137 %

Staatsbosschen (1877/99 0.0096
Beieren (1900/12 0.016

Staatsbosschen	1910/1918	0.104
Brunswijk		

Terloops merk ik op, dat hieruit blijkt, dat in de staatsbosschen minder brand voorkomt dan in de particuliere bosschen, natuurlijk dank zij een beter beheer, betere indeeling enz., maar vooral ook dank zij een ruimere beurs (voor brandbescherming in Indië uitgegeven: 1920 47 ct. per ha, 1926 18 ct. per ha, of totaal in 1920 f 345.700, in 1926 f 134.048.)

Verder blijkt, dat er uitzonderings-jaren voorkomen, zooals het extra-droge 1911, toen er 6 keer meer verbrandde dan het gemiddelde.

Ook blijkt, dat het grovedennenbosch (Pruissen) brandgevaarlijker is dan het gebergte-bosch (Beieren).

Wat echter het belangrijkste is: In de Pruissische Staatsbosschen verbranden per jaar gemiddeld op 10.000 ha bosch slechts 2.4 ha en in het uiterst ongunstige jaar 1911 nog slechts pl.m. 14 ha op de 10.000.

Interessant zijn verder de cijfers van Endres, die betrekking hebben op de verhouding tusschen de kleinste en grootste brandschade over de verschillende jaren. Deze verhoudingen waren:

In de Pruissische Staatsbosschen	1868/1913	1:259
In de Beiersche Staatsbosschen	1882/1912	1:69
In de Brunswijksche Staatsbosschen	1910/1918	1:493
Voor verzekerde bosschen in Nederland .	1900/1920 ±	1:20
Voor gebouwen, meubels enz.	— —	1:1¼

Deze cijfers zijn onvoldoende om betrouwbare gegevens omtrent de kans op brandschade te kunnen opstellen,

1e. omdat het te weinig landen, en dus verschillende omstandigheden betreft

¹⁾ Felicien Michotte geeft in zijn „Etude sur les incendies de forêts" op bldz. 9 een dergelijke journalistieke statistiek.

- 2e. omdat geen onderscheid gemaakt wordt in leeftijdsklassen en
- 3e. omdat geen onderscheid gemaakt wordt tusschen groote en kleine boschcomplexen.

Het onder 1e genoemde behoeft geen toelichting.

- 2e. heeft men te bedenken, dat vooral voor naaldhout geldt, dat het jonge bosch veel brandgevaarlijker is dan het oude, terwijl men bij het 3e punt in het oog moet houden, dat de kans op brand in aaneengesloten complexen *mis-schien* kleiner is, dan in kleine boschjes, die minder goed bewaakt kunnen worden (meer grens!), maar dat de mogelijke uitbreiding van een brand in een groot bosch eerder tot groote schaden aanleiding kan geven. Daartegenover staat dat beheer en indeeling in groote complexen in den regel weer beter zijn.

Hoe het zij, de gegevens waarover we beschikken wijzen wel uit, dat verzekering op haar plaats kan zijn. De onzekerheden, zooeven aangegeven, zijn echter oorzaak, dat men niet weet hoe groot de premies moeten zijn, hetgeen o.m. blijkt uit de groote verschillen in premies bij de diverse verzekerings-lichamen.

De wijze van verzekering.

Op drie manieren kan een verzekering ingericht zijn:

- 1e. Onderlinge verzekeringen.
- 2e. Verzekeringsmaatschappijen.
- 3e. Verzekering door den Staat of andere publiekrechtelijke lichamen.

1e. *Onderlinge verzekeringen.*

Voordeelen:

De verzekerde betaalt niet meer dan werkelijke schade + administratiekosten.

Nadeelen:

- a. Er moet een reservefonds gevormd worden.
- b. In het begin moet dikwijls bijgepast worden.
- c. Zij zijn dikwijls te klein, en daardoor wordt het risico te groot.
- d. Zij geven aanleiding tot interne moeilijkheden door verschillen in brandgevaar.

2e. *Verzekeringsmaatschappijen.*

Voordeelen:

- a. De aandeelhouders zorgen voor het reservekapitaal.
- b. Het zijn veelal zeer groote maatschappijen en daardoor is de risicoverdeeling gemakkelijk.
- c. Onderlinge oneenigheden tusschen de verzekerden komen niet voor.

Nadeelen:

- a. Hooge premie (aandeelhouders!)
- b. Soms moeilijkheden bij uitbetaling.
- c. De verzekerden hebben geen inzage in de boeken; de maatschappij kan failliet gaan.

3e Staatsverzekering.

Voordeelen:

- a. Absolute zekerheid van uitkeering.
- b. Zij kan goedkoop zijn, daar het werk door reeds voor ander werk aangestelde ambtenaren verricht kan worden.

Nadeelen:

Bureaucratische moeilijkheden.

Wegen de voor- en nadeelen tegen elkaar op, dan zal in vele gevallen de „onderlinge” de voorkeur verdienen, althans wanneer men met kapitaalkrachtige boschbezitters te doen heeft, die bij een ongunstigen gang van zaken in staat zijn extra premien te betalen.

Waar men in hoofdzaak te doen heeft met „boerenbosch”, zal een maatschappij op aandeelen het meest aangewezen zijn. De verzekerden weten dan precies waar ze aan toe zijn.

Voor staatsverzekering is veel vóór en ook wel wat tegen te zeggen, waarop hier niet nader behoeft te worden ingegaan.

(Slot volgt).

REFERATEN.

BULLETIN DE LA SOCIÉTÉ CENTRALE
FORESTIÈRE DE BELGIQUE.

September 1928.

In dit nummer komt voor het rapport van de H.H. *Pechon* en *Angelroth*, betreffende de wegbeplantingen toebehoorende aan de Provincie Namen. Als gemiddelde plantafstand van laanboomen wordt aangeraden 6 m. Men verwacht hiervan voor de verschillende soorten een beter onderling opdrijven en beschutten der boomen en daardoor betere stamvormen.

Door dezen dichteren stand zal ook minder snoeien noodzakelijk zijn, terwijl op lateren leeftijd — die voor verschillende houtsoorten en standplaatsen uit den aard der zaak *verschillend* moet zijn — om den ander een boom kan worden weggehaald. Door de opbrengsten van deze boomen zullen de kosten van de beplanting aanzienlijk worden verlaagd en bovendien de overblijvende boomen meer ruimte krijgen op een moment dat zij deze het meeste behoeven.

Als tijd van planten wordt voor alle laanboomen aanbevolen de herfst (15 Oct.—1 Dec.). Door de winterregens kunnen de wortels dan gedurende de rustperiode hun normalen stand innemen. Ook meenen de schrijvers dat de wortels reeds gedurende den winter groeien en dus de boom vooral hierdoor beter tegen voorjaarsdroogten bestand zal zijn dan een in het voorjaar geplant exemplaar. Als afmetingen voor de plantgaten wordt aangeraden $80 \times 80 \times 55$ cm. Men moet de boomen zóó planten dat de minst betakte zijde van de kroon het meest naar het licht is gekeerd. Verder steeds boompalen gebruiken, waaraan de boomen zóó zijn bevestigd